

การพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของผู้ป่วย : กรณีศึกษา การพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง

นางสาวจิราภรณ์ สุวดีพานิช

สถาบันวิทยบริการ
จาลงกรณมหาวิทาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จาลงกรณมหาวิทาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-295-2

ลิขสิทธิ์ของจาลงกรณมหาวิทาลัย

**PATIENT ADVOCACY : A CASE STUDY OF NURSING FOR AIDS PATIENTS,
LAMPANG REGIONAL HOSPITAL**

Miss Jiraporn Suwatpanich

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration**

Program in Nursing Administration

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-333-295-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของผู้ป่วย : กรณีศึกษา การพยาบาล
ผู้ป่วยเอดส์ โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง

โดย

นางสาวจิราภรณ์ สุวดีพานิช

สาขาวิชา

การบริหารการพยาบาล

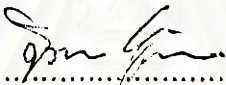
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

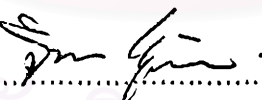
อาจารย์ ดร. สุกัญญา แสงมุกข์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลบัณฑิต

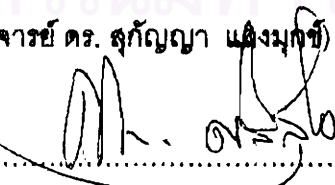

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อดิศักดิ์ รักชาติชัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

อ.จ.ร. // อ.จ.ร.
.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. สุกัญญา แสงมุกข์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก ศรีสุโข)

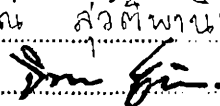
จิราภรณ์ สุวดีพานิช : การพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของผู้ป่วย : กรณีศึกษา การพยาบาลผู้ป่วยเอดส์
โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง (PATIENT ADVOCACY : A CASE STUDY OF NURSING FOR
AIDS PATIENTS, LAMPANG REGIONAL HOSPITAL) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์,
อ. ที่ปรึกษาร่วม : อ. ดร. สุกัญญา แลงมุกข์, 156 หน้า. ISBN 974-333-295-2.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วย
เอดส์ แบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ตามแนวคิดของ Fry และกิจกรรมการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิ
ประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาล
วิชาชีพที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์
จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์
ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 2 ชุด โดยใช้เนื้อหาจากการสัมภาษณ์แนวคิดผู้ทรงคุณวุฒิทาง
การพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ และทางด้านการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยจำนวน 8 ท่าน คำนวณหาค่าดัชนีความ
สอดคล้องของระหว่างผู้สังเกตเป็นรายคู่ ใช้สูตรของ Polit & Hungler ได้ค่าระหว่าง 0.84 - 0.89 และหาค่าความ
เที่ยงของแบบสัมภาษณ์โดยวิธีคำนวณสูตร K-R 20 ของ Kuder - Richardson ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.72
วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง มีการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการ
พยาบาลผู้ป่วยเอดส์โดยรวม อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง โดยปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยระดับมาก
จำนวน 5 ข้อ และระดับควรปรับปรุง ถึง ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง จำนวน 5 ข้อ
2. พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง ส่วนใหญ่ มีแบบการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิ
ประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ เป็นแบบการปกป้องสิทธิ รองลงมาคือ แบบการนับถือความเป็นบุคคล
และแบบการเคารพการตัดสินใจบนพื้นฐานค่านิยม ตามลำดับ
3. พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง ส่วนใหญ่ ปฏิบัติกิจกรรมการพิทักษ์สิทธิประโยชน์
ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ในลักษณะของการปกป้องผู้ป่วย รองลงมาคือ การเป็นตัวแทน การช่วยเหลือและ
สนับสนุนการตัดสินใจ และแบบผสม ตามลำดับ และไม่มีพยาบาลผู้ใดปฏิบัติกิจกรรมในลักษณะการให้ข้อมูล

ภาควิชา
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต จิราภรณ์ สุวดีพานิช
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อ.ดร. สุกัญญา แลงมุกข์

4077613636 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD : PATIENT ADVOCACY / NURSING FOR AIDS PATIENTS

JIRAPORN SUWATIPANICH : PATIENT ADVOCACY : A CASE STUDY OF NURSING FOR AIDS PATIENTS, LAMPANG REGIONAL HOSPITAL. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. JINTANA YUNIBHAND, Ph.D. THESIS CO-ADVISOR : SUKANYA SAENGMOOK, DNsc. 156 pp. ISBN 974-333-295-2.

The purposes of this research were to study patient advocacy practice in nursing for AIDS patients, advocacy model, using Fry's model, and advocacy activity of professional nurses, Lampang regional hospital. Samples consisted of 26 professional nurses in medical wards which were selected by using selected indicators. Research instruments, developed by the researcher, were patient advocacy practice in nursing for AIDS patients observation form and interview questionnaire. The content of these tools was derived from the transcription of in-depth interviews of 8 experts. All instruments were tested for content validity. The interrater reliability was between 0.84-0.89 and the reliability of the questionnaire was 0.72. Statistical techniques used in data analysis were mean, standard deviation and percentile.

Major findings were the followings :

1. The patient advocacy practice in nursing for AIDS patients of professional nurses in Lampang hospital were at the level of "should be improved". Considering 10 aspects of patient's right, The nurses's patient advocacy practice were at the high level in 5 aspects and at the level of "should be improved" and "must be improved" in 5 aspects.
2. The majority of professional nurses in Lampang hospital demonstrated "the Right-protection" advocacy model in nursing for AIDS patients. The rest demonstrated "the respect for person" and "the values-based decision" model, respectively.
3. The majority of professional nurses in Lampang hospital reported their advocacy activity in nursing for AIDS patients as "the patients' protector". The rest reported as "the patients' representative", "the assisting and supporting patients' decision making", and "the eclectic approaches", respectively. Interestingly, none of the professional nurse reported her advocacy activity as "the informant".

ภาควิชา
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต จิราภรณ์ สุวติปาณิช
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Jim Jim
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อ.จ. 11/11/2542

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วย ความกรุณา และความมีจิตวิญญาณในความเป็นครูของ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ชูนิพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และ อาจารย์ ดร. สุภัตญา แสงมุกข์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตา เอาใจใส่และให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ตีรเวท ศรีสุโข คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ซึ่งเป็นพื้นฐาน และให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือและให้สัมภาษณ์ พร้อมทั้งขอเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และเพื่อนร่วมวิชาชีพการพยาบาลของโรงพยาบาลทุกแห่งที่กรุณาอนุญาต และอำนวยความสะดวกในการทดลองเครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

และที่จะขาดเสียมิได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัว ขอขอบคุณนางสาวไฉฉวี อุนทรท เพ็ชฌนนิต และกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้กำลังใจให้กันและกัน ขอขอบคุณสำหรับทุนวิจัยบางส่วนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จิราภรณ์ สุวดีพานิช

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
ผู้ป่วยเอดส์และการพยาบาล.....	13
แนวคิดการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วย.....	27
การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาล.....	47
การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	69
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	114
รายการอ้างอิง.....	124

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	132
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอความร่วมมือ.....	133
ภาคผนวก ข ตัวอย่างบทสัมภาษณ์และแบบตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา.....	138
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	141
ภาคผนวก ง สถิติที่ใช้ในงานวิจัย.....	154
ประวัติผู้วิจัย.....	156

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วย และ ข้อบังคับสภาการพยาบาลฯ พ.ศ. 2530 และตามแนวคิดการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ ของ Fry (1994).....	50
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามหอผู้ป่วย.....	70
3 แสดงข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ จำแนกเนื้อหาตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วย และข้อบังคับสภาการพยาบาลฯ.....	76
4 แสดงข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ จำแนกเนื้อหา ตามแนวคิดการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของ Fry (1994).....	80
5 แสดงข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ จำแนกเนื้อหาตาม กิจกรรมการพิทักษ์สิทธิประโยชน์.....	82
6 แสดงข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ใน แบบสังเกต จำแนกตามโครงสร้างเนื้อหา.....	88
7 แสดงข้อรายการการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ใน แบบสัมภาษณ์ จำแนกตามโครงสร้างเนื้อหา.....	89
8 จำนวน และร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามหอผู้ป่วย และประสบการณ์ เป็นพยาบาลวิชาชีพ.....	99
9 จำนวน และร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามระดับการปฏิบัติการพิทักษ์ สิทธิประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์.....	100
10 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิ ประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ จำแนกตามคำประกาศสิทธิผู้ป่วย และข้อ บังคับสภาการพยาบาลฯ เป็นรายด้าน และโดยรวม.....	101
11 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิ ประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ในด้านการบริการด้านคุณภาพที่ครอบคลุม จำแนกเป็นรายข้อ.....	102
12 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิ ประโยชน์ในการพยาบาลผู้ป่วยเอดส์ ในด้านการบริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ จำแนก เป็นรายข้อ.....	103

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
13	คະແນວເຂລີຍ ສ່ວນເບື້ອງເບນມາດຮຽນ ແລະ ລະດັບຄະແນນການປະຕິບັດການພັດທະນາສິດທິ ປະໂຫຍນໃນການພະຍາບາດຜູ້ປ່ວຍເອດສ໌ ໃນດ້ານໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຢ່າງເພິ່ງພອຍເພິ່ງອາຍຸເພິ່ງອາຍຸເພິ່ງອາຍຸເພິ່ງອາຍຸ ສົນໃຈຍິນຍອມການຮັກສາ ຈຳແນກເປັນຮາຍຮ້ອຍ.....	104
14	คະແນວເຂລີຍ ສ່ວນເບື້ອງເບນມາດຮຽນ ແລະ ລະດັບຄະແນນການປະຕິບັດການພັດທະນາສິດທິ ປະໂຫຍນໃນການພະຍາບາດຜູ້ປ່ວຍເອດສ໌ ໃນດ້ານການເຝົ້າຮ່ວງກວາວເສຍຮ່ວງອັນຕຣາຍດິງແກ່ ຊີວິດ ຈຳແນກເປັນຮາຍຮ້ອຍ.....	105
15	คະແນວເຂລີຍ ສ່ວນເບື້ອງເບນມາດຮຽນ ແລະ ລະດັບຄະແນນການປະຕິບັດການພັດທະນາສິດທິ ປະໂຫຍນໃນການພະຍາບາດຜູ້ປ່ວຍເອດສ໌ ໃນດ້ານໄດ້ຮັບທຣາບ ຊີອ ລຸກຸລ ແລະ ປະຣະເກທູ້ໃຫ້ ບຣິການ ຈຳແນກເປັນຮາຍຮ້ອຍ.....	105
16	คະແນວເຂລີຍ ແລະ ສ່ວນເບື້ອງເບນມາດຮຽນຮອງຄະແນນການການພັດທະນາສິດທິປະໂຫຍນ ໃນການພະຍາບາດຜູ້ປ່ວຍເອດສ໌ ໃນດ້ານຂອເປລີຍນູ້ໃຫ້ບຣິການ ແລະ ສຸດານບຣິການ ຈຳແນກ ເປັນຮາຍຮ້ອຍ.....	106
17	คະແນວເຂລີຍ ສ່ວນເບື້ອງເບນມາດຮຽນ ແລະ ລະດັບຄະແນນການປະຕິບັດການພັດທະນາສິດທິ ປະໂຫຍນໃນການພະຍາບາດຜູ້ປ່ວຍເອດສ໌ ໃນດ້ານການປຸກປັດຂໍ້ມູນຜູ້ປ່ວຍໂດຍເຂ່ງເຂ່ງ ຈຳແນກເປັນຮາຍຮ້ອຍ.....	106
18	คະແນວເຂລີຍ ສ່ວນເບື້ອງເບນມາດຮຽນ ແລະ ລະດັບຄະແນນການປະຕິບັດການພັດທະນາສິດທິ ປະໂຫຍນໃນການພະຍາບາດຜູ້ປ່ວຍເອດສ໌ ໃນດ້ານໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນກ່ອນເຂົ້າຮ່ວງການທຸດຂອງ ຈຳແນກເປັນຮາຍຮ້ອຍ.....	107
19	คະແນວເຂລີຍ ສ່ວນເບື້ອງເບນມາດຮຽນ ແລະ ລະດັບຄະແນນການປະຕິບັດການພັດທະນາສິດທິ ປະໂຫຍນໃນການພະຍາບາດຜູ້ປ່ວຍເອດສ໌ ໃນດ້ານໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນໃນເວຣເຣເບີຍນ ຈຳແນກເປັນ ຮາຍຮ້ອຍ.....	107
20	คະແນວເຂລີຍ ສ່ວນເບື້ອງເບນມາດຮຽນ ແລະ ລະດັບຄະແນນການປະຕິບັດການພັດທະນາສິດທິ ປະໂຫຍນໃນການພະຍາບາດຜູ້ປ່ວຍເອດສ໌ ໃນດ້ານການໃຫ້ສິດທິຂອງຜູ້ແທນໂດຍຂອບຮອນທີ່ ໃຫ້ສິດທິແທນຜູ້ປ່ວຍ.....	108
21	คະແນວເຂລີຍ ສ່ວນເບື້ອງເບນມາດຮຽນ ແລະ ລະດັບຄະແນນການປະຕິບັດການພັດທະນາສິດທິ ປະໂຫຍນໃນການພະຍາບາດຜູ້ປ່ວຍເອດສ໌ ທີ່ເພີ່ມເຕີມຕາມຂໍ້ປັບປຸງລຸກຸລການພະຍາບາດ ທ.ປ. 2530.....	109

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1	แสดงการจัดบริการทางการพยาบาลในงานผู้ป่วยใน.....	26
---	---	----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย